

NAAR EEN DUURZAAM LEESBELEID OP SCHOOL

Met deze fiche ondersteunen we je school bij het opstellen van een duurzaam leesbeleid. Deze fiche wil je inspireren en motiveren om verder aan de slag te gaan.

STAP 1: MAAK HET TEAM BEWUST

Samen leesbeleid maken start als één of verschillende leerkrachten de nood voelt/voelen om het leesonderwijs onder de loep te nemen. Dan kan je tijd en ruimte creëren zodat teamleden rond het thema lezen aan de slag gaan en kunnen experimenteren.

Vb. Juf Katrien heeft het er moeilijk mee dat vele kinderen in haar klas niet gemotiveerd zijn om te lezen. Ze vraagt zich af of collega's dezelfde problemen ervaren en brengt het thema aan op een teamvergadering.

Vb. Op de OVSG-toetsen blijkt dat de leesvaardigheid van de leerlingen op de school lager scoort dan die van leerlingen uit een gelijkaardige school.

Vb. De resultaten van wetenschappelijk onderzoek (bv PIRLS) worden uitvoerig besproken in de media. Hoe zit het met de leesvaardigheid op onze school?

Stel een divers kernteam samen dat de kar trekt. Selecteer collega's uit verschillende geledingen van je school, personen die inhoudelijke knowhow hebben, personen die het vertrouwen van het team hebben,...

Sommige teams hebben graag een theoretisch kader voor ze aan de slag gaan. Andere vliegen er meteen in. Achterhaal wat het beste bij je team past.

Tips:

- Het leesmodel van Chambers kan je houvast geven. Via volgende link krijg je een filmpje van Chambers te zien <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-praktijk/elke-dag-leesplezier-de-klas>
- In de Onderwijsbibliotheek van Onderwijscentrum Brussel vind je "werkvormboeken" die je inspiratie kunnen bieden om met het team aan de slag te gaan tijdens de verschillende fasen van het traject. Meer info via <https://www.onderwijscentrumbrussel.be/diensten/onderwijsbibliotheek>

STAP 2: MAAK EEN BEGINSITUATIEANALYSE

Verzamel en analyseer relevante gegevens om het huidig leesbeleid in kaart te brengen en om van daaruit sterktes en zwaktes te bepalen. 'Leesscans' kunnen je daarbij helpen.

Leerlingniveau	Klasniveau	Schoolniveau
<ul style="list-style-type: none"> α Neem een leesenquête af bij de leerlingen in de klas. Je kan deze enquête aanpassen aan de leeftijd: bij de eerste graad in de vorm van een groeps gesprek of klasgesprek, bij de andere jaren een schriftelijke leesenquête. α Verzamel leesresultaten van je leerlingen. α ...	<ul style="list-style-type: none"> α Welke boeken vind je in je klas? α Hoe organiseer je vrij lezen in de klas? α Hoe verloopt het bibliotheekbezoek? α Welke initiatieven/acties neem je in je klas? α ...	<ul style="list-style-type: none"> α Hoe zit het met leesresultaten? α Welke initiatieven worden er op schoolniveau genomen? α Wat zijn de favoriete boeken van de leraren? α ...

Voorbeeld van een opdracht tijdens een teammoment:

Het team gaat aan de slag in drie groepen en schuift door.

Bij de eerste hoek bespreken ze de resultaten van de leesenquêtes die op school afgenomen werden. Aan de hand van deze gegevens (aangevuld met observaties in de klas) wordt een leesprofiel opgesteld van de leerlingen van de school.

Bij de tweede hoek analyseert het team de resultaten voor begrijpend en technisch lezen. Ze noteren hun conclusies.

Bij de derde hoek ligt de focus op de acties die er al ondernomen worden op school. Ze maken een overzicht van de verschillende acties, vermelden welke doelen ze met de acties willen bereiken en bespreken in welke mate ze al dan niet tevreden zijn over de acties.

Een site die je hierbij kan ondersteunen is <https://www.lezeninhetvmb.nl>. Hier kan je een quickscan uitvoeren om je taal- en leesonderwijs in beeld te brengen. Ook op <https://www.leesplan.nl/nl> kan je inspiratie vinden.

STAP 3: SCHRIJF EEN LEESBELEIDSPAN

MAAK VISIE

In deze stap bepaal je hoe het leesonderwijs er op je school moet uitzien zodat alle leerlingen optimaal kunnen leren lezen. Geef leraren een stem in de ontwikkeling van een (schooleigen) visie op lezen. Vertrek daarbij vanuit de voorkennis en de ervaringen van het team. Combineer dit met nieuwe informatie over wat werkt bij leesonderwijs.

Het kernteam begeleidt dit proces door enerzijds zelf verrijkende inhoud en inzichten te brengen en anderzijds door de aanwezige expertise bij leerkrachten aan te spreken. Op deze manier bouw je

visieontwikkeling op vanuit overleg en opdrachten die interactie binnen het team tot stand brengen. Van de inzichten die een team opbouwt, wordt een neerslag gemaakt. Het kan gaan om een visietekst, een checklist, een kijkwijzer, een tekening ....

Vb. Doe met het team een oefening rond doelenkennis. Brainstorm eerst over wat een goede lezer volgens jullie moet kunnen. Bekijk nadien de ET/LP en vul aan.

Vb. In groepjes nemen de leerkrachten recente informatie over leesonderwijs door:

- α info uit wetenschappelijk onderzoek*
- α een filmpje bekijken over functioneel technisch lezen*
- α een kijkwijzer vrij lezen en werkvormen*
- α ...*

Ze noteren individueel aandachtspunten, weetjes, vragen etc.. Ze maken een woordenwolk met de kernwoorden die tijdens de uitwisseling aan bod komen. Nadien wisselen de leerkrachten informatie uit. Aan de hand van deze info bepaalt het team zijn visie op lezen.

Vb. Op tafel ligt allerlei knutselmateriaal: stiften, potloden, post-its, scharen, tijdschriften, lijm,.... Aan de hand van dit materiaal visualiseert het team zijn leesvisie.

Vb. De leerkrachten maken op basis van een bijscholing een kijkwijzer 'vrij lezen'.

BEPAAAL DOELEN EN ACTIES

Het team bepaalt een ambitie op leerling-, klas-, en schoolniveau. Daarna gaat het team in overleg over hoe ze vanuit de visie deze ambitie willen bereiken. Dit doen ze door doelen en acties voorop te stellen, zowel op korte als op lange termijn.

Vb. Iedere leerkracht vult de zelfgemaakte kijkwijzer 'vrij lezen' in. Bij het samenleggen van deze documenten valt op waar het team of individuele leerkrachten sterk in zijn of waar ze nog in willen groeien. Aan de hand van deze gegevens worden doelstellingen en acties geformuleerd.

Vb. In het midden van een flap wordt een doel genoteerd. Elke leerkracht mag vervolgens rond dat doel mogelijke acties noteren. Vervolgens worden de flappen besproken en worden gezamenlijke besluiten genomen over de te nemen acties.

Vb. Vanuit de beginsituatieanalyse en de visie gaat het team in groepjes aan de slag. Elk groepje formuleert een voorstel van doelstellingen op de drie niveaus. De voorstellen worden op een teammoment voorgesteld. Het team bepaalt welke doelen behouden blijven door middel van stickers: een groene bol bij prioriteiten, een rode bol bij 'nog niet aan de orde'. Vervolgens gaan de kleine groepjes terug samenzitten om acties aan de doelen te koppelen.

STAP 4: VOER HET LEESBELEIDSPLAN UIT, EVALUEER, STUUR BIJ EN VERANKER

Evalueer om het effect van de uitgevoerde acties na te gaan en bepaal criteria om na te gaan of de doelstellingen bereikt zijn. Stuur bij indien nodig. Bepaal vooraf hoe je doelen evalueert en wie dit zal doen.

Vb. Het team evalueert de voorleesweek. Iedere leerkracht noteert een tip en een top over de actie. De antwoorden worden verzameld en op de volgende personeelsvergadering/werkgroep besproken. Op deze manier bepaalt het team wat ze willen behouden van de voorleesweek en wat ze volgend jaar anders zullen aanpakken.

Vb. De leerkrachten hebben bij aanvang van het schooljaar de kijkwijzer 'vrij lezen' ingevuld. Aan het einde van het schooljaar vullen ze deze opnieuw in. Samen met iemand van het kernteam reflecteert de leerkracht over haar antwoorden. Welke evolutie is er? Waar sta je sterk in? Wat zijn je werkpunten? Wat heb je nodig om met deze werkpunten aan de slag te gaan?

Vb. De leesresultaten van juni worden door het kernteam vergeleken met die van de start van het schooljaar. De bevindingen worden voorgesteld op een personeelsvergadering.

VERANKERING is een continu proces waardoor je een blijvende verandering wil teweegbrengen in de kennis, vaardigheden en attitudes van een schoolteam. Dit proces start bij het begin van het traject waarbij de nood naar boven gehaald en verhelderd wordt en eindigt met een bewuste fase van afronding.

Vb. Het team zorgt voor een schriftelijke vastzetting van de veranderingen door een visietekst neer te schrijven, door de doelen van het taalbeleidsplan zichtbaar te maken in de leraarskamer,...

Vb. Het kernteam zorgt ervoor dat de vooruitgang zichtbaar gemaakt wordt door succesverhalen aan bod te laten komen tijdens de personeelsvergadering.

Vb. Het kernteam zorgt voor een permanente opvolging van acties en ondersteunt de leerkrachten bij het uitvoeren van de acties.

Vb. De leerkrachten delen gelezen (kinder)literatuur op personeelsvergaderingen.